28625 Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 387 Brief van de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 september 2026

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang van de Europese onderhandelingen over het toekomstige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Dit in overeenstemming met de gemaakte informatie afspraken (Kamerstuk 36 798, nr. 3). Het Iers voorzitterschap streeft ernaar om een gedeeltelijke algemene oriëntatie vast te stellen op de GLB-verordening tijdens de Landbouw- en Visserijraad (hierna: LVR-Raad) van oktober 2026. Zoals ook staat geschreven in de geannoteerde agenda van 14 september j.l. voor de formele LVR-Raad (Kamerstuk 21501-32, nr. 1834), zal er in september nog een beleidsdebat plaatsvinden over de laatst beschikbare compromistekst van het Iers voorzitterschap. Eerder heb ik uw Kamer steeds geïnformeerd via de geannoteerde agenda en verslagen van de maandelijks terugkerende Landbouw- en Visserijraad. In deze brief deel ik de stand van zaken ten aanzien van de belangrijkste openstaande punten voor Nederland uit de onderhandelinzet zoals geformuleerd in het BNC-fiche over het GLB-voorstel (Kamerstuk 22112, nr. 4147). Ook beschrijf ik de wijzigingen die zich aandienen, mede door mijn inzet en uiteraard in samenwerking met andere lidstaten en de verschillende voorzitterschappen.

In vergelijking met het voorstel van de Commissie voor de GLB-verordening zijn er geen substantiële inhoudelijk nieuwe elementen aan het voorstel toegevoegd. Wel heeft er een verschuiving van artikelen van het voorstel voor de verordening voor de Nationaal en Regionaal Partnerschapplannen (NRPP) naar het voorstel voor de GLB-verordening plaatsgevonden, zoals ook al eerder met uw Kamer is gedeeld (Kamerstuk 22112, nr. 4357). De overheveling doet geen afbreuk aan de voorgestelde NRPP-architectuur en heeft geen budgettaire consequenties.

**Hoofdthema's**

De laatst beschikbare compromistekst van het Iers voorzitterschap geeft meer flexibiliteit aan de lidstaten om zelf te bepalen hoe het GLB in te richten. Het kabinet heeft hier in de onderhandelingen ook voor gepleit, omdat meer flexibiliteit kan bijdragen aan meer focus in het GLB, minder versnippering, vereenvoudiging en het beter laten aansluiten van het Europese GLB bij nationale uitdagingen en regionale verschillen. Nederland pleitte voor voldoende gezamenlijke Europese afspraken op het niveau van de doelen, met flexibiliteit voor de lidstaten en landbouwers om te kiezen met welke instrumenten het doel te bereiken. Ik ben dan ook tevreden dat meer elementen en regelingen uit de GLB-instrumentenmix vrijwillig zijn geworden. Zo zijn aparte regelingen voor kleine boeren en gebieden met natuurlijke beperkingen op moment van schrijven niet meer verplicht. Vergeleken met het originele wetsvoorstel, is de degressieve areaalgebonden inkomenssteun nu ook gerichter in te zetten per geografisch of agronomisch gebied, wat aansluit bij de Nederlandse inzet en de goede kant op

gaat. Ook zijn er verbeteringen doorgevoerd in de instrumenten voor kennis- en innovatie, zoals de Europese Innovatiepartnerschappen (EIP-regeling) en de kennisvouchers. Daarin is het nu mogelijk om steun te geven aan samenwerking tussen agrarische ondernemers, de keten en de omgeving. Dit is een belangrijke sleutel voor innovatie en voor het GLB om bij te dragen aan de transitie met kennis- en innovatie instrumenten. Kortom, de GLB-instrumentenmix in de laatste compromistekst voor het toekomstige GLB biedt een goede basis voor steun aan landbouwers, natuur en het platteland.

Een aandachtspunt in deze fase van de onderhandelingen blijft voor mij voldoende gezamenlijke afspraken over de grensoverschrijdende doelen van het GLB, zoals bescherming van de interne markt en voldoende gezamenlijke ambitie op de groene doelen van het GLB. Zo ben ik kritisch op de nog steeds verplichte toepassing van het instrument gekoppelde steun, gezien de mogelijke marktverstorende effecten. Ook blijf ik mij inzetten voor de juiste balans tussen het verminderen van administratieve lasten en voldoende controle op het uitkeren van publieke gelden, zodat de Europese GLB-steun doelgericht en effectief wordt ingezet. Het toekomstige GLB moet wat mij betreft primair investeren in de lange termijn weerbaarheid en het concurrentievermogen van de Europese agrarische sector, met oog voor een toekomstbestendige landbouw.

Conform de motie-Podt/Bromet (Kamerstuk 21501-32, nr.1780) en de motie-Holman (Kamerstuk 36749, nr. 7) zet ik mij dus ook in voor voldoende gezamenlijke Europese ambitie op de groene doelen van het GLB en voor de bescherming van het gelijk speelveld. Binnen de GLB-envelop[1] doet het kabinet voorstellen, onder andere voor de versterking van regelingen die vallen onder de agro-milieu en klimaatacties zoals de ecoregeling en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, het geleidelijk verlagen van de bandbreedte voor degressieve areaalgebonden inkomenssteun en de herintroductie van een specifiek binnen de GLB-envelop[2] gekoppeld aan een lagere co-financieringsverplichting voor de groene interventies binnen de GLB-envelop. Ook pleitte ik voor het terugbrengen van het onderscheid tussen productieve en niet-productieve investeringen, waar nu steun voor is in de Raad. Hierdoor zijn in de laatst beschikbare teksten voor de niet-productieve investeringen, net als in het huidige GLB, vergoedingen mogelijk van 100%, wat wenselijk is voor de realisatie van groene- en water- gerelateerde doelen.

Bovenstaande voorstellen voor de GLB-verordening zijn echter opgenomen in het onderhandelingsdocument (de zogenaamde “negotiating box”) voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK), waarover de regeringsleiders in de Europese Raad (ER) conclusies aannemen. Tijdens de Europese Raad van oktober a.s. zal over het MFK en de nego-box worden gesproken. Uw Kamer wordt over de inzet zoals gebruikelijk geïnformeerd via de geannoteerde agenda voor de Europese Raad. Met deze voorstellen bevorder ik de bescherming van het gemeenschappelijke karakter van het GLB en de mogelijkheden voor lidstaten

[1] Met de GLB-envelop wordt bedoeld de middelen uit het Meerjarig Financieel Kader die specifiek geoormerkt zijn voor het GLB in de Nationaal- en Regionaal Partnerschapsplannen.

[2] In algemene zin is het Nederlandse kabinet geen voorstander van verdere oormerking van budgetten voor specifieke doeleinden binnen het NRPP. Specifiek binnen de gereserveerde GLB-envelop pleit Nederland wel voor versterking van artikel 10-maatregelen zoals de eco-regeling en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

om te investeren in betere beloningen voor publieke diensten die boeren leveren en de weerbaarheid van de sector.

Steun voor jonge boeren blijft ook een belangrijke prioriteit voor mij in de onderhandelingen. De artikelen voor steun aan jonge boeren sluiten in het aangepaste voorstel beter op elkaar aan en kennen minder verplichtingen. Hierdoor is het pakket dat voor jonge boeren kan worden aangeboden beter te richten op de behoefte van een lidstaat. Ik pleit ook voor een Europees streefcijfer om 6% van het GLB-budget te besteden aan het doel generatievernieuwing. In de laatste compromistekst is dit percentage nog niet opgenomen, al geven veel lidstaten aan voldoende steun voor jonge landbouwers ook belangrijk te vinden. Nederland geeft daarbij de voorkeur aan steun via bijvoorbeeld de vestigingssteun jonge landbouwers en investeringsregelingen in plaats van een verplichte top-up op de degressieve areaalgebonden inkomenssteun voor jonge landbouwers. Deze verplichte top-up zou dan ook optioneel moeten zijn.

Tot slot blijf ik er ook in deze fase van de onderhandelingen voor waken dat steun voor de Nederlandse agrarische collectieven mogelijk blijft binnen het Europese juridisch GLB-kader, net zoals steun aan andere begunstigden bijvoorbeeld via de niet-productieve investeringsregelingen. Daarnaast blijf ik mij inzetten voor het toevoegen van de Natuurherstelverordening als wettelijk kader aan de GLB-interventie die steun mogelijk maakt voor nadelen die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Ook ben ik nog steeds kritisch op de verplichte data-autoriteit. Ik ondersteun de lange termijndoelstellingen voor het uitwisselen van GLB-data ook op Europees niveau, maar gezien de te verwachten hoge uitvoeringskosten moet de GLB-verordening geen verplichting bevatten voor lidstaten om een data-autoriteit op te richten.

**Vervolgstappen**

De Raad bereikt een gedeeltelijk akkoord op de GLB-verordening zodra een gekwalificeerde meerderheid van de lidstaten instemt met een compromistekst van het voorzitterschap. Veel lidstaten zijn tevreden over de toegenomen subsidiariteit en vereenvoudigingen. In de laatste hoogambtelijke besprekingen geven veel lidstaten aan dat de compromistekst de goede kant op gaat, maar dat er nog openstaande punten zijn waarover wordt onderhandeld om tot een compromisvoorstel te komen waarvoor een gekwalificeerde meerderheid is. Het streven van het Iers voorzitterschap is om al tijdens de oktober LVR een akkoord te bereiken op de GLB-verordening.

Ook het Europese Parlement zal zijn positie bepalen op het GLB-voorstel, naar verwachting in december van dit jaar. Nadat zowel de Raad als het Europees Parlement een positie hebben vastgesteld, starten de onderhandelingen tussen het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad (trilogen). In die fase van de onderhandelingen vertegenwoordigt de voorzitter van de Raad alle lidstaten. Zodra er een politiek akkoord is bereikt in de triloogfase, stellen lidstaten de definitieve wettekst van de GLB-verordening vast.

Tijdige besluitvorming op Europees niveau is cruciaal om genoeg tijd te hebben voor de voorbereiding en uitvoering van het toekomstige GLB-programma in Nederland, inclusief benodigde aanpassingen aan IT-systemen. Nederland is voorstander van de nieuwe NRPP-structuur en een meer prestatiegericht,

gemoderniseerd en flexibeler MFK, maar zet kanttekeningen bij de haalbaarheid vanwege de korte termijn waarbinnen het GLB in de nieuwe structuur moet worden uitgevoerd (zie uitvoeringsparagraaf BNC-fiche, Kamerstuk 22112, nr. 4147). De GLB-regelingen die werken met directe jaarlijkse betalingen aan agrariërs hebben bijvoorbeeld een intensiever uitvoeringsproces, dat anders functioneert dan projecten in andere beleidsdomeinen waar openstellingen verspreid kunnen worden over enkele jaren. Voldoende tijd voor implementatie van het GLB is nodig voor optimale en stabiele dienstverlening aan begunstigden. Hoe eerder er duidelijkheid is over de juridische kaders, hoe beter de werkbaarheid van het GLB en daarmee de resultaten op het boerenerf, in de natuur en op het platteland.

De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen